

PAUL KINGSNORTH

**TEGEN DE
MACHINE**

**Een zoektocht naar menselijkheid
in een tijdperk van technologie**

Tegen de Machine

Paul Kingsnorth

Tegen de Machine

Een zoektocht naar menselijkheid
in een tijdperk van technologie

Vertaald door
André Groenendijk

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Vertaling: André Groenendijk
Omslagontwerp: Brian Lemus
Omslagfoto: Janos Jurka
Belettering Nederlandse editie: Peter Kortleve / shortlife.nl
Lay-out binnenwerk: Elgraphic

ISBN 978 90 435 4425 2
ISBN 978 90 435 4426 9 (e-book)
NUR 700
www.kokboekencentrum.nl

Oorspronkelijk uitgegeven onder de titel *Against the Machine* door Thesis, een imprint van Penguin Random House LLC, New York, NY (VS)

Engelstalige uitgave © 2025 Paul Kingsnorth
Nederlandse uitgave © 2026 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Ik kan me goed voorstellen dat de wereld straks onderverdeeld zal zijn in mensen die als schepselen willen leven en mensen die als machines willen leven.

WENDELL BERRY

Het zou kunnen dat het niet onze taak is op deze planeet om God te aanbidden, maar om hem te scheppen.

ARTHUR C. CLARKE

Woord vooraf

Frank Mulder

Sommige mensen noemen zich conservatief, sommige mensen noemen zich progressief en allebei zijn ze daar trots op. Maar met de negatieve typering ‘reactionair’, waarmee we zoiets bedoelen als hopeloos terugverlangen naar vroeger, tooien niet veel mensen zich. Behalve dan Paul Kingsnorth. Conservatief, progressief, links, rechts, het is voor hem weinig meer dan een sausje dat verbloemt dat we gewoon doorgaan op de huidige, heilloze weg. We moeten reactionair worden, zegt hij, sterker nog: ‘radicaal reactionair.’ Dus hou je vast, dit is een woest boek.

Afvallig milieuactivist

De schrijver Paul Kingsnorth is in 1972 geboren in Engeland en heeft verschillende romans op zijn naam staan. Ik volg hem al een tijdje. In 2019 mocht ik hem interviewen op een boekenfestival in Den Haag, naar aanleiding van zijn essaybundel *Bekentenissen van een afvallig milieuactivist*. Daarin reflecteert hij op zijn verleden als linkse journalist en antiglobalist. Hij dacht vroeger dat we de wereld konden veranderen als we de Mensen maar de Waarheid zouden laten zien die de Elite voor ons verbergt. Maar daar kwam niks van terecht. Mensen willen gewoon meer, en daar zijn ze tevreden mee, en als je de ene elite vervangt door de andere dan is die nieuwe elite ook gewoon voor meer groei. Dat geldt zelfs voor de milieubeweging, die dat dan ‘duurzame ontwikkeling’ noemt.

Intussen wordt de ecologische crisis alleen maar dieper, vertelde Kingsnorth aan de luisteraars in Den Haag. De oceanen worden overbevist, de woestijnen breiden uit, soorten verdwijnen en de bodem wordt uitgeput. Waarom durven we niet te erkennen dat we op een afgrond afstevenden?

Waarom rouwen we niet? Om die reden had hij al in 2009 het Dark Mountain Project opgericht, om samen met kunstenaars en schrijvers kritisch de mythes van onze tijd tegen het licht te houden. ‘De mythe van de vooruitgang, de mythe van de mens in het centrum van alles, en de mythe dat mens en natuur van elkaar losstaan.’ Stoppen met het zoeken naar oplossingen. De afgrond in kijken, en je eerst eens laten raken.

Luisteren naar de grond

Kingsnorth besloot met zijn vrouw en zijn twee kinderen te verhuizen naar Ierland, om dichterbij de natuur te gaan leven. Het voelde voor hem niet als vlucht, vertelde hij. ‘Ik heb juist het gevoel dat ik eindelijk iets ga doen in plaats van alleen maar praten. Ik wil gaan zorgen voor een kleine plek, zodat daar leven en karakter en schoonheid en betekenis kan blijven. Ik heb altijd geschreven over de natuur vanuit een stadsmentaliteit, zonder ooit mijn handen vuil te maken. Nu maak ik mijn handen vies, verbouw voedsel, plant bomen, samen met mijn kinderen.’ Linkse vrienden vonden dat hij de plannen in de steek liet. ‘Dat is vreemd. Voor mij is het lijden van de wereld, van de kinderen in de sweatshops, verbonden met het lijden van de natuur, met de bossen die worden kaalgekap: allemaal onrecht in naam van het geld. In een tijd waarin het kapitalisme lokale gemeenschappen vernietigt, omdat het flexibele, inwisselbare arbeidskrachten nodig heeft, zoek ik juist uit wat het is om weer lokaal geworteld te raken en te luisteren naar de Aarde.’

Maar als je luistert, hoor je dan ook iets? Ja, zei hij, hij voelde een roeping. Hij wist niet waar dat vandaan kwam. In God geloofde hij niet, maar wel in de natuur en in iets groots en heiligs dat daardoorheen te beluisteren was. We moesten wel even glimlachen, de zaal zat vol progressieve boekenliefhebbers die wilden praten over milieu en wij zaten hier op het podium doodleuk te praten over het heilige. ‘Maar dat moet,’ zei Kingsnorth. ‘Dit is een geestelijke strijd. Als we het heilige loslaten, en onze verlangens de ruimte geven, en alles mogen pakken wat we willen, en daar technologie voor mogen inzetten – berg je dan maar. Dan zijn we *fucked*.’

Aanbidding

Na deze avond hielden we contact. Hij keek de Engelse versie na van mijn boek, *De Geluksmachine*, dat ongeveer dezelfde thema's beslaat. Op een dag, ergens in 2020, mailde hij me dat er iets was gebeurd wat ik wel inte-

Paul Kingsnorth

Tegen de Machine

Een zoektocht naar menselijkheid
in een tijdperk van technologie

Vertaald door
André Groenendijk

KokBoekencentrum Uitgevers • Utrecht

Vertaling: André Groenendijk
Omslagontwerp: Brian Lemus
Omslagfoto: Janos Jurka
Belettering Nederlandse editie: Peter Kortleve / shortlife.nl
Lay-out binnenwerk: Elgraphic

ISBN 978 90 435 4425 2
ISBN 978 90 435 4426 9 (e-book)
NUR 700
www.kokboekencentrum.nl

Oorspronkelijk uitgegeven onder de titel *Against the Machine* door Thesis, een imprint van Penguin Random House LLC, New York, NY (VS)

Engelstalige uitgave © 2025 Paul Kingsnorth
Nederlandse uitgave © 2026 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Ik kan me goed voorstellen dat de wereld straks onderverdeeld zal zijn in mensen die als schepselen willen leven en mensen die als machines willen leven.

WENDELL BERRY

Het zou kunnen dat het niet onze taak is op deze planeet om God te aanbidden, maar om hem te scheppen.

ARTHUR C. CLARKE

Woord vooraf

Frank Mulder

Sommige mensen noemen zich conservatief, sommige mensen noemen zich progressief en allebei zijn ze daar trots op. Maar met de negatieve typering 'reactionair', waarmee we zoiets bedoelen als hopeloos terugverlangen naar vroeger, tooien niet veel mensen zich. Behalve dan Paul Kingsnorth. Conservatief, progressief, links, rechts, het is voor hem weinig meer dan een sausje dat verbloemt dat we gewoon doorgaan op de huidige, heilloze weg. We moeten reactionair worden, zegt hij, sterker nog: 'radicaal reactionair.' Dus hou je vast, dit is een woest boek.

Afvallig milieuactivist

De schrijver Paul Kingsnorth is in 1972 geboren in Engeland en heeft verschillende romans op zijn naam staan. Ik volg hem al een tijdje. In 2019 mocht ik hem interviewen op een boekenfestival in Den Haag, naar aanleiding van zijn essaybundel *Bekentenissen van een afvallig milieuactivist*. Daarin reflecteert hij op zijn verleden als linkse journalist en antiglobalist. Hij dacht vroeger dat we de wereld konden veranderen als we de Mensen maar de Waarheid zouden laten zien die de Elite voor ons verbergt. Maar daar kwam niks van terecht. Mensen willen gewoon meer, en daar zijn ze tevreden mee, en als je de ene elite vervangt door de andere dan is die nieuwe elite ook gewoon voor meer groei. Dat geldt zelfs voor de milieubeweging, die dat dan 'duurzame ontwikkeling' noemt.

Intussen wordt de ecologische crisis alleen maar dieper, vertelde Kingsnorth aan de luisteraars in Den Haag. De oceanen worden overbevist, de woestijnen breiden uit, soorten verdwijnen en de bodem wordt uitgeput. Waarom durven we niet te erkennen dat we op een afgrond afstevenden?

Waarom rouwen we niet? Om die reden had hij al in 2009 het Dark Mountain Project opgericht, om samen met kunstenaars en schrijvers kritisch de mythes van onze tijd tegen het licht te houden. ‘De mythe van de vooruitgang, de mythe van de mens in het centrum van alles, en de mythe dat mens en natuur van elkaar losstaan.’ Stoppen met het zoeken naar oplossingen. De afgrond in kijken, en je eerst eens laten raken.

Luisteren naar de grond

Kingsnorth besloot met zijn vrouw en zijn twee kinderen te verhuizen naar Ierland, om dichterbij de natuur te gaan leven. Het voelde voor hem niet als vlucht, vertelde hij. ‘Ik heb juist het gevoel dat ik eindelijk iets ga doen in plaats van alleen maar praten. Ik wil gaan zorgen voor een kleine plek, zodat daar leven en karakter en schoonheid en betekenis kan blijven. Ik heb altijd geschreven over de natuur vanuit een stadsmentaliteit, zonder ooit mijn handen vuil te maken. Nu maak ik mijn handen vies, verbouw voedsel, plant bomen, samen met mijn kinderen.’ Linkse vrienden vonden dat hij de plannet in de steek liet. ‘Dat is vreemd. Voor mij is het lijden van de wereld, van de kinderen in de sweatshops, verbonden met het lijden van de natuur, met de bossen die worden kaalgekap: allemaal onrecht in naam van het geld. In een tijd waarin het kapitalisme lokale gemeenschappen vernietigt, omdat het flexibele, inwisselbare arbeidskrachten nodig heeft, zoek ik juist uit wat het is om weer lokaal geworteld te raken en te luisteren naar de Aarde.’

Maar als je luistert, hoor je dan ook iets? Ja, zei hij, hij voelde een roeping. Hij wist niet waar dat vandaan kwam. In God geloofde hij niet, maar wel in de natuur en in iets groots en heiligs dat daardoorheen te beluisteren was. We moesten wel even glimlachen, de zaal zat vol progressieve boekenliefhebbers die wilden praten over milieu en wij zaten hier op het podium doodleuk te praten over het heilige. ‘Maar dat moet,’ zei Kingsnorth. ‘Dit is een geestelijke strijd. Als we het heilige loslaten, en onze verlangens de ruimte geven, en alles mogen pakken wat we willen, en daar technologie voor mogen inzetten – berg je dan maar. Dan zijn we *fucked*.’

Aanbidding

Na deze avond hielden we contact. Hij keek de Engelse versie na van mijn boek, *De Geluksmachine*, dat ongeveer dezelfde thema's beslaat. Op een dag, ergens in 2020, mailde hij me dat er iets was gebeurd wat ik wel inte-

ressant zou vinden: hij was christen geworden. Tot zijn eigen stomme verbazing, zei hij. Hij had zich de laatste jaren juist gestort in de heidense spiritualiteit, in wicca en hekserij. Maar hij begon iets vreemds te ervaren. 'Ik droomde over Jezus. Mensen om me heen begonnen over Jezus te vertellen. Hij dook op in boeken die ik las, in e-mails die ik kreeg. Christus links van me, Christus rechts van me. Het was zenuwtergend, ik wilde dat helemaal niet. Ik was een heidense priester! Het christendom was wel het laatste wat me interesseerde. Ik werd... achtervolgd.'

Deze Christus kwam hem 'halen', zei hij. 'Ik kon er uiteindelijk geen weerstand aan bieden. Ik ben niet tot bekering gekomen door een rationele overweging. Ik werd overweldigd.' Hij beschrijft dit verhaal in een lang essay, dat we in het Nederlands op de site van *Karavaan der Zotten* hebben gezet. 'Hoe meer ik er nu over leer, hoe meer dat christelijke verhaal resoneert met alles wat in me zit. We willen heer en meester zijn over de aarde, we bouwen een globaliseringsmachine die de hele wereld kaalvreet, die de oceanen volstopt met plastic en steden vult met miljonairs en tentenkampen. En we willen alsmaar meer. Magie biedt daar geen antwoord op, want magie gaat uiteindelijk, net als de moderne wetenschap, ook weer over controle, over hoe je de natuur kunt laten buigen naar je wil. Wat ik niet had beseft, is dat de enige uitweg uiteindelijk bestaat uit de weg van Jezus: nederigheid. Overgave aan de Schepper.'

Kingsnorth vond een Roemeens-orthodoxe kerk in Ierland waar hij zich liet dopen. Daar vond hij een eeuwenoud geloof, een geloof met levende heiligen en rituelen met een diepe onverklaarbare kracht, die wijst naar God in alles, in de rivieren en de bergen. Zijn linkse vrienden waren verbaasd, was Kingsnorth conservatief geworden? Zijn conservatieve vrienden waren ook verbaasd: zat hier een eco-anarchist te bidden?

Het was de tijd van corona, van vaccinatiecampagnes en van een beginnende roep om uitsluiting van zogenaamde wappies die zich niet wilden laten vaccineren. Hij was hier ongerust over, en hij begon een nieuw project op Substack. Onder de titel *The Abbey of Misrule* schreef hij elke twee weken een lang essay, waarin hij nadacht over zijn onrust. Dat ging niet alleen over corona. Het had te maken met zijn nieuwe geloof: zou het probleem van het kapitalisme te maken hebben met de spirituele leegte die hij

Hét handboek voor dwarsdenkers in het technologische tijdperk

Hoe blijf je werkelijk mens in een tijd waarin technologie steeds verder binnendringt in ons leven en denken? *Tegen de Machine* is een originele en angstaanjagende beschrijving van de Machine, het technologisch-culturele web waarin we allemaal verstrikt zijn geraakt. Paul Kingsnorth laat zien hoe de Machine, onder de vlag van vooruitgang, de westerse beschaving afbreekt en de aarde vernietigt. In de traditie van denkers als Wendell Berry, Jacques Ellul en Simone Weil houdt Kingsnorth een vurig pleidooi voor een menselijker bestaan. Voor wantrouwen tegenover macht, voor hernieuwde verbondenheid met land, natuur en erfgoed, en voor een leven met zorg voor de ziel.

PAUL KINGSNORTH is een Engelse schrijver en denker die in het westen van Ierland woont. Hij is auteur van tien boeken, zowel fictie als non-fictie en poëzie.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 978 90 435 4425 2 • NUR 700

9 789043 544252 >